

Muhulane

Nr 2 (243)

23. veebruar 2009

Muhu leht

***

Juhuslik on vahel parim,
mis saab üldse juhtuda –
mõttele vaid, mis oleks juhtunud,
ei me saanuks kohtuda?

Juhuslikust juhtumisest
algab elu, puhta uus,
sellest hetkest kui'd ja aga'd
taganegu peast ja suust.

Ahjudgi läeb paaris halge
talveõhtul kõledal.
Tuli soojemaks teeb palge,
koos on seltsim põleda.

Kadri Tüür

Statistikat

2009. aastal sündis Muhu
vallas 16 ja suri 31 inimest.
Maakonnast saabus 8, mujalt
32 elanikku. Kokku liikunud
40 inimest. Maakonda ära
läinud 6, mujale 26 inimest.

Kokku on elanikke seisuga
2010. a 1. jaanuar - 1918, neist
mehi 966 ja naisi 952. Kõige
rohkem inimesi elab Liiva
külas (208), järgnevad
Hellamaa (160) ja Nõmmküla
(108). Suured külad on veel
Linnuse (83), Lõetsa (77),
Kallaste (74) ja Piiri (65).
Kõige vähem elab alaliselt
Kesse ja Raagma (mõlemas
3) ning Oina külas (2).

ISSN 1736-289X

Emamaa ja isa meri - kes neid jõuaks lahuta... Isamaalised jutud lk 4-5.

Valla preemiad 2009:

Haridusstipendium LINDA VAPPER
Kultuuristipendium INEXTEX koostööprojekt
Spordistipendium RAUNO LIITMÄE
Muhu valla Aasta Tegu 2009 Lõunaranna sadama taastamine.

Avage oma sahver ja spordikott!

6. märtsil toimub põhikooli fuajees

TALITARBE TURG

Oodatud on uus ja kasutatud talvekraam, spordikaubad ja
muu vajalik.

Määrake kaubale hind ja kogu moos!

Turg on avatud 10:00-12:00
Info: 459 8196

Rahast ja meie eelarvest

Muhu vallas on aasta 2010 tähtis
aasta. Täitub 20 aastat uue
hingamise algusest ja valmis
peab saama Muhu valla sajandi
ehitus. Kurb on, et elame ajal,
kui koolid jäävad tühjaks ja
vanadekodudes ei ole vabu
kohti. Aga see on meie tänapäev
ja seepärast julgen arvata, et
sellist ehitust, nagu Muhu
vallas praegu sotsiaalkeskuse
näol vedada on, minuvanuste
inimeste silmad enam ei näe.
Sest meil pole seda jõudu, mis
tänapäeval on võrdne rahaga ja
mida ajalehed kutsuvad jätku-
suutlikkuseks. Nii tulebki
rääkida pidulikult aastal piinlikul
teemal - rahast.

Loe lk 7.

Smuuli 88. sünniaastapäeva puhul toimus luuletuste võistlusegmine

Üritus algas 18. veebruaril kell kolm Juhani ausambale lilled asetamisega. Edasi liikus piduliste seltskond Tooma kambriksse, kus oli kavas Juhani luule võistlusegmine. Selleks olid Hellamaa Külakeskus ja Muhu Põhikool kumbki kokku pannud 6-liikmelise võistkonna.

Parimate esinejate valimine ja premeerimine toimus vastastikkü, külakeskus valis kooli esinejate hulgast oma lemmiku

ning vastupidi. Lisaks otsustas muuseumi zhürii, keda ära märkida. Ka mitmed külalised olid kohusetundlikult ette valmistanud ülesastumise Juhani Smuuli luuletusega ning kõik, kes lugesid, said rinda lugemisaasta märgi.

Mai Meriste
muuseumipedagoog

Lilled Juhani.

Eda Maripuu

Volikogu 19. veebruari istungi päevakord

* Informatsioonid

* Esindajate nimetamine SOL-i, EMOL-sse ja põhikooli hoolekogusse

* Hellamaa Tellise maaüksuse munitsipaliseerimine

* Pädaste Männiku detailplaneeringu tühistamine

* Aasta Tegu 2009 valimine: 8 poolthäälega 9-st valiti OÜ Lõunaranna Investeeringute poolt teostatud Lõunaranna sadama taastamine.

* Muhu valla 2010.a. eelarve 1. lugemine

* Rahanduskomisjoni liikme lisamine.

Lugupeetud ettevõtjad!

Tuletame teile meelde, et hiljemalt **15. aprilliks** tuleb teil kinnitada oma registreering Majandustegevuse registris. Äriregistris registreeritud ettevõtjal on võimalus registreeringu õigsust kinnitada elektrooniliselt keskkonna 'x-tee teenused ettevõtjale' kaudu või esitada taotlus paberandjal valla kantseleisse sekretärregistripidajale. Samuti informeerime teid äriseadustiku muudatusest, mille kohaselt pidid kõik FIE-d 2009. aasta jooksul end registreerima äriregistris. Ettevõtjate registreeringud, kes end siiski äriregistrisse ei kandnud, kaotasid kehtivuse alates 1. jaanuarist 2010.

Vallavalitsuse istungitelt

2. veebruar

Otsustati muuta mü-te sihtotstarve elamumaaks

- Linnuse k Eemu-Lauri

- Oina k Andrusse-Jõe.

Viidi vastavusse mü-te kohaaadressid valitsuse määrusele nr 251 „Aadressiandmete süsteem“: Igaküla k Koguva karjäär ja Levalõpme k Päelda karjäär.

Väljastati DP-te lähteülesanded Raegma k Kaasiku mü ja Kuivastu k Tammikülje ja Tammiõja mü jaoks.

Väljastati ehitusluba Kesse k Jaani-Aadu sauna ehitamiseks.

Kinnitati projekteerimistingimused Suuremõisa k Tamme suurkaevu rajamiseks ja Rootsivere k Kuuse elumaja ehitamiseks.

Otsustati mitte väljastada projekteerimistingimusi Aljava k Mihkli-Mardi laste mängumaja ehitamiseks, kuna hoonealune pind jääb välja õuealast ja asub rannakaitseala ehituskeelvööndis.

Väljastati kasutusluba Hellamaa k ühisveevärgi tarbeveepumplale ja ühisveevärgile, kuid ei väljastatud seda ühiskanalisatsioonile (jätkuvalt riigi omandis olev maa).

Otsustati maksta toetust vastavalt sotsiaalkomisjoni ettepanekutele kodanikelt laekunud avalduste põhjal.

Seoses isikuandmete eest vastutava isiku volituste lõppemisega määrati isikuandmete

kaitse eest vastutavaks isikuks vallavalitsuse liige Mihkel Jürisson.

Kinnitati Muhu valla 2009. a stipendiumide saajad: kultuurstipendium INEXTEX koostööprojektile, spordistipendium Rauno Liitmäe ja haridustöötaja stipendium Linda Vapperile.

Tunnistati kehtetuks vallavalitsuse 9. detsembri '09 korraldus arengu ja strateegia komisjoni moodustamiseks ja koosseisu kinnitamiseks. Vallavalitsus ei näe sellise komisjoni järele vajadust, sest on olemas arengukomisjon volikogu juures ning ametisse nimetatakse ka arenguspetsialist.

Vaaditi läbi volikogu veebruarikuu istungile saadetavad eelnõud.

Vallavalitsus tutvus nii eelarve kui investeeringute projektiga.

9. veebruar

Riigimetsa Majandamise Keskuse valduses olevate küte nimed viidi vastavusse valitsuse määrusega nr 251, arvestades RMK poolseid ettepanekuid.

Kinnitati pakkumistulemused - valla munitsipaalomandis olevate maade mõõdistamiseks OÜ Gromaticus

- Liiva lasteaia-spordihalli parkla projekteerimistödeks Klotoid OÜ.

Otsustati korraldada konkurss valla kommunaal ameti juhataja ametikohale (tähtaeg 28. veebruar). Konkursi tingimused valla kodulehel www.muhu.ee

16. veebruar

Tunnistati ebatõenäolisteks kaks nõuet/arvet (Liturimex ja Vestmann Teenused).

Kinnitati projekteerimistingimused Vanamõisa Saueaugu suurkaevu rajamiseks.

Väljastati kaevatööde luba - AS-le Saarte Liinid Kuivastu sadama kinnistule kasvupinnase eemaldamiseks tulevikus planeeritava parkimisala alt

- AS-le Eltel Networks Pädaste külas asuvale Kadaka kinnistule elektrivõrguühenduse väljaehitamiseks.

Väljastati kasutusluba AS-le Kuessaare Veevärk Hellamaa külas ühisveevärgi ja ühiskanalisatsiooni torustikele.

Otsustati toetada rahaliselt ja auhindadega SA Orissaare Spordihoone ja MTÜ Põide Spordiseltsi eestvedamisel korraldavat Põide-Orissaare maratoni.

Rahast ja meie eelarvest

Algus lk 1.

Raha on üks imelik asi. Aegade alguses inimesed vahetasid asju. Lennart Meri „Hõbevalges” on toodud näide vanast kauplemisest. Müüjad asetasiid oma kauba lumele ja läksid ära. Kaupmehed tulid ja asetasiid oma arust õiges vääringus asjad kõrvale. Ja läksid ära. Siis tulid müüjad uuesti. Ja kui vahetus tundus neile õiglane, siis võtsid vahetuskauba ära.

Raha mündi või paberi kujul tekkis sellest, et alati ei saanud müüja ja ostja kokku ja siis oli vaja mingit kaupa, mis ei võtaks palju ruumi ja oleks hinnatud igal pool. Ja nüüdsel ajal on raha veel imelikum kuju. Teda ei saa käeski hoida. Näed teda arvutis või pangaautomaadis. Sealt paistev raha ei ole sinu taskus ja ta tundub kauge olevat. Alati sa ei saa arugi, palju sul teda täpselt on. Et aru saada, siis pead maha istuma ja hoolega uurima. Päris rahaga, sellega, mida saad kotti panna, on teine lugu. Kui kotis on, siis on, ja kui ei ole, siis ei ole. Lihtne. Raha ei teki kuskilt niisama. Sa pead selleks tööd tegema või midagi müüma. Kulutada saad sa teda täpselt niipalju, kui sul teda on.

Raha toimib sarnaselt igal pool. Inimene - perekond - ettevõtte - vald - tööstus - maakond - riik. Mastaabid on erinevad, aga üldine põhimõte on sama. Siin pole vahet, kas on tegemist valla või ettevõttega. Ikka saad kasutada ainult seda, mis olemas on.

Raha tahab pidevalt liigutamist saada, siis on vaja teha plaane ehk eelarveid, kuidas see liikumine kõige mõistlikum oleks. Et kui palju mul mingil

hetkel raha on, mida kulutada. Palju on sukasääres ja kui palju õnnestub juurde teenida. Siin aga ongi suur konks: siin tuleb mängu arvamine. Kui mul õnnestub oma tööd hästi teha, siis saan head palka. Eelmisel aastal sain niipalju ja kui ma nüüd natuke tublim olen, siis saan natuke rohkem. Aga paraku on nii, et arvamus ei lähe täppi. Ei tule nii palju, kui lootsid. Või läheb rohkem välja, kui arvasid. Siis ei jää enam muud üle, kui pead vaatama, kas saab kuskilt kokku hoida.

Muidugi on ka olemas võimalus, et sa müüd õhku ehk siis laenad. Veenad kedagi, et sinu lubadused on raha väärt. Laenu-rahaga täidetud augud tuleb hiljem ikkagi täita sinu enda teenitud rahaga. Sel ajal, kui sa neid eelmisi laenuauke täidad, sa seda raha oma järgmistes tegemistes kasutada ei saa. Laenamine on nagu väikelapse püksi pissimine. Algul on hea soe, aga pärast läheb külmaks. Hakkab jahe ja ebamugav ja nutt tuleb peale.

Sama lugu on valla eelarvega. Valla eelarve pannakse kokku eelnevate kogemuste põhjal. See kogemus on, et viimastel aastatel on meie valla elanikud teinud tublisti tööd ja saanud head palka, millest jooksis osa maksude näol ka valla arvele. Kõik teavad, et eelmine aasta oli langus, et inimesed kaotasid töö ja nendel, kelle töökoht küll säilis, kärbiti päris tugevasti palkasid. See tähendab, et nii palju raha valla arvele sel aastal ei laeku. Loodame, et hullemaks asi ei lähe. Juba räägitakse, et maailmas hakkab majandus tõusma.

Aga nii nagu langus jõudis kohaliku ellu hilinemisega, nii jõuab ka tõus hiljem. Ehk siis tänane aasta tuleb raskem kui eelmine. Ja järgmine aasta tõenäoliselt veel raskem.

Kui ülemisel korrusel on tulekahju ja seda kustutatakse ohtra veega, siis alumine korrus saab hiljem märjaks ja kuivama hakkab ka alles siis, kui ülemisel korrusel juba värvitakse põrandat.

Muhu eelarve laekumised maksudest pärinevad suuremas enamuses väljaspool Muhut töötavate inimeste teenistusest. Ja ei ole veel kuulda, et nad juba „värvivad põrandaid”. Ja siin on mängus veel see tegur, et maksud laekuvad nihkes. Ehk maksud väiksemaltel palkadelt/tuludelt on veel teel. Vett tilgub aga kaela...

Kahju on kogu ajast, mis valimistest tänaseni on läinud selgitamise tähe all, kes on õige ja mis on vale, kes on muhulane ja kes mittemuhulane. Oleks tore, kui me kõik koos mõtleksime näiteks sellest, kes tulevikus meile pensionimaksmise eest peavad tööd tegema. Palju meil Muhus sel aastal lapsi sünnib? Mitu last läheb Muhus kooli? Mis neist lastest saab, kes kooli ära lõpetavad? Äkki oleks targem koos otsida võimalusi, kuidas tuua Muhusse rohkem noori inimesi ja teha neile töökohti, et valla rahakott võimaldaks meil kuldset vana-duspõlve pidada. Ja teha seda nii targasti, et meie lapsed saaksid oma teenitud tulust rõõmu tunda, mitte meie võetud laenusid kinni maksma.

Jaana Palu
volikogu esimees

Pakume abi puurkaevude rajamisel

Riverside OÜ pakub puurkaevude puurimise teenust, kasutades BAUER'i ja KLEMM'i puurmehhanisme, mis võimaldab meil teostada tööd oluliselt kiiremalt ja väiksemate kuludega tellija jaoks.

Puurkaevude kõrge kvaliteedi ja töö kiiruse tagamiseks kasutab OÜ Riverside Euroopas väljatöötatud puurimise tehnikat ja tehnoloogiat. Igasse projekti suhtume paindlikult ja individuaalselt, tehes põhjalikku eeltööd ja hankides teavet puuritava pinnase kohta. Meie poolt kasutatav tehnika võimaldab meil töid teostada kitsastes tingimustes.

Eesmärgiga mitte rikkuda põhjavee kvaliteeti ja tagada kaevu pikk iga, kasutame puurkaevu manteldamiseks plastiktoru. Puurkaevud manteldame üldjuhul plasttorudega ja puurkaevu töötavas osas kasutame filtertoru, mis tagab edaspidise mugavama puurkaevu kasutuse ja vajadusel puhastamise. Rasketes geoloogilistes tingimustes, kus kivimid on pudedad ja varisevad, kasutame topelt puurpeatehnoloogiat.

Tellijal soovil paigaldame puurkaevu pumba ja rajame pumplahoone. Vajadusel paigaldame hüdrofoori ja automaatikaseadmed (sagedusmuunduri), rajame pumbamaja, teeme vajalikud elektri- ja automaatikatööd, ehitame torustiku tarbijateni.

Aitame tellijaid dokumentide vormistamisel – projekterimistingimuste, kooskõlastuste ja lubade hankimisel, koostame projekti, puurkaevu passi ja arvestuskaardid.

Lisainformatsioon telefonil 5349 5478 või e-posti aadressil

meelis.tomberg@riverside.ee

Fotokonkurss “Saaremaa külmakirjad”

Pildipangas Snap on käimas fotokonkurss nimega “Saaremaa külmakirjad”.

Osaletakse fotodega, mis on tehtud Saaremaal 2010 aasta talvel. Tööde puhul hindab žürii fotograafide leidlikkust lume ja jää loomingul

jäädvustamisel.

Külmakirjad on loominguline pildistamine: vaata mida huvitavat teevad jää, lumi, härmatis, külm ning jääpurikad. Pildista lumemütsidega põõsaid-puid hoopiski teise nurga alt, kui tavaliselt oled harjunud näge-

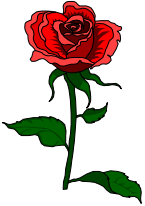
ma.

Osaletakse pildipanga www.snap.ee kasutajad.

Konkurss kestab 31. märtsini 2010. Võitjad kuulutatakse välja 5. aprillil 2010.

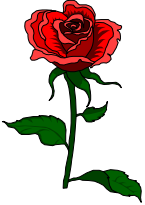
Välja on pandud väärilised auhinnad!

Kummardus

Tulid tuisus, rajus ja tuules,
leidis talutoa leebe Su hää
haigust, valu ja muresid viies
õde-haldjas Muhumaa pääl.

Tähti linnuteel valvas aastaid ja kümneid.
Meid ilmale aitas, valvas Su hool
ambulantsis, haiglas pisikes Viiral.
Tee leidsid ka kaigeima värava pool.

Me mõtetes ikka Sa särad,
saare haldjas, erk pisike kild.
Su poole Muhu kummardab täna,
ta meri ja paas ja Muhumaa hing.

Irma Järvesalu
17.2.2010

Paastukuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Salumonia Kask 95
Liidia Sander 90
Alfei-Albert Maripuu 90
Linda-Leonida Siig 89
Natalia Tamm 86
Meeta Mägi 86
Leida Pauts 86
Vaike Kalbin 83
Vaike Tamm 82
Ellinoora Saarkoppel 81
Herbert Oidekivi 80
Meeli Oidekivi 75
Agu Kaljuste 70
Milvi Lasn 65

Anne Jõgisoo 65
Heino-Kulno Tüür 65
Gennadi Krajev 60
Helju Nairis 60

Palju õnne!

Teated ja kuulutused

Sotsiaalnõuniku vastuvõtu-
päevad on nüüd **esmaspäeval**
ja kolmapäeval kell **9.00 -**
16.00.

Jõgeva villavabriku lõnga,
heie ja villaga saab tutvuda ja
osta **9. märtsil** kl 10.00 - 14.00
Liiva kaupluse juures.
Info: 56479102 Rene.
Kodu: www.evilla.ee

Reisikohvik on kangete
külmade ajaks kolinud
Noortekeskusse ja tegutseb
seal **iga kuu esimesel laupäeval**
kl 18-20, osavõtt on vaba
kõigile soovijatele. **6. märtsil**
räägitakse vahelduseks rända-
misest kodumaal, sihtkohaks on
Vormsi saar. Edasiste teemade
kohta värsket info noorteka
blogis <http://logimeeter.blogspot.com/>

Kirikuteated

EELK Muhu kogudus
Teenistused **pühapäeviti** kell
11 pastoraadi talvekirikus.
Koguduse hooldajaõpetaja
Hannes Nelis,
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK
Rinsi
NB! laupäeval, **6. märtsil** kl
10 jumalik liturgia
pühapäeval, **4. aprillil** kl **10**
Kristuse ülestõusmise püha
jumalik liturgia, Paasa

Hellamaa
NB! laupäeval, **20. märtsil** kl
10 jumalik liturgia
pühapäeval, **4. aprillil** kl **14**
Kristuse ülestõusmise püha
teenistus, Paasa

Liiva hooldekodu
NB! laupäeval, **20. märtsil** kl
13 armulaud
pühapäeval, **4. aprillil** kl **13**
Kristuse ülestõusmise püha
palvus, Paasa.
Rahulist paastu jätku!
Preester Andreas Pöld, tel 45 33
743, e-post andreas.pold@mail.ee

Elulookirjutamise koolitus
on tulemas märtsi teises pooles.
Toimumiskoht Liiva raamatu-
kogu, koolitajad Eesti Kirjan-
dusmuuseumist ja Ühendusest
Eesti elulood, asja korraldab
MTÜ Muhu Kess ja lähemat
taavet saab Kadri Tüüri käest.

TÖÖMALEVASSE!!!
Vanuserühmad:
- nooremad kui 13. aastat (nn
eel-tömalev)
- 13.-17. aastased.
Maleva vahetused toimuvad
juunis ja augustis.
Töötame Muhu valla hea-
korratöödel, lasteaias, noorte-
keskuses ja mujal.
- Malevasse saad eelregist-
reerida noortekeskuses kuni **31.**
märtsini 2010.
- Eelregistreerunutega sõl-
mime aprillikuu jooksul töö-
lepingud.
NB! Pea kinni tähtaegadest;
kohtade arv piiratud - kes ees
see sees, ehk siis malevas!

Muhu Muuseum teatab

Uued lahtiolekuajad:

16. september - 14. mai
teisipäevast laupäevani kell 10-
17; 15. mai - 15. september
kõikidel nädalapäevadel kell 9 -
18.

Muuseum on suletud püha-
päeval ja esmaspäeval (külasta-
mine eelneval kokkuleppel).

Kinnitati uus muuseumi nõukogu:

Marju Reismaa - EV Kul-
tuuriministeeriumi muuseumi-
nõunik

Mihkel Jürisson - Muhu
Vallavalitsuse liige

Olavi Pesti - Saaremaa
Muuseumi teadusdirektor

Mihkel Koppel - Muinsus-
kaitseameti Saaremaa osak.
peainspektor

Jüri Tuulik - kirjanik, J.Smuuli
sugulaste esindaja

Hilja Tüür - Koguva külaseltsi
esindaja

Ülo Rehepapp - kodu-uuriija

5. märts kell 15

Muhu Muuseumis
näituse "ARSENI
MÖLDRI teosed"
avamine.

IN MEMORIAM
Meie hulgast lahkus

28. jaanuaril 75-aastane **Elmar Pärtel.**

Tunneme kaasa omastele!

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub üks kord kuus.

Internetis www.muhu.ee
Trükitud Saarte Trükikojas 500 eks.
Trükipoognaid 4.
Hind 3 krooni